

ד' חשון תשע"ח
24 אוקטובר 2017

לכבוד
שלמה בן אליהו
מנכ"ל המשרד

הנדון- מתווה לעדכון התוספת לחוק מועצת הצמחים

רקע:

על רקע הצעת משרד האוצר במסגרת חוק ההסדרים, 'לבטל' את מועצת הצמחים, נקבע בהסכמה בהחלטת ממשלה מס' 341 מיום 5.8.2015 להטיל על שר החקלאות ופיתוח הכפר ועל שר האוצר להקים וועדה בין-משרדית לבחינת חיזוק מעמד המגדלים בהתארגנויות בענפי הצומח, תוך הנחייה שהמלצותיה תהיינה פה אחד.

מאחר שהצוות שהוקם לפי החלטת הממשלה לא הצליח להגיע להסכמות עקב התנגדות נציג משרד האוצר בטענה שה"פיילוט" לא מספק, הודיע שר החקלאות ביום 07.07.16 לשר האוצר על כוונת המשרד לבחון שינויים בענף הפירות, וזאת במסגרת מבוקרת של "פיילוט" להסדרה וולונטארית.

לאור האמור ביום 07.12.16 הודיע שר החקלאות לשר האוצר כי המשרד ימשיך לפעול לקידום מתווה פיילוט שפרטיו יגובשו על-ידי רוב מוחלט של נציגי הוועדה-, ובכלל זה המשאל יערך בקרב **מגדלים של עשרה מיני פירות נבחרים** (שסק, שזיף יפני, רימון, צבר, פפיה, משמש, חבוש, אנונה, בננה, ואגס- להלן "המגדלים הזכאים להשתתף במשאל"), הודעות שר החקלאות לשר האוצר לא הובילו לשינוי בעמדת נציגי האוצר בוועדה, ועדיין לא ניתן היה להגיע להסכמות 'פה אחד' בוועדה הבינמשרדית כנדרש.

ביום 30.7.17 ביקשת מיו"ר מועצת הצמחים להכין תכנית פעולה למתווה לפירוק מועצת הצמחים על ארבעת ענפיה במהלך שנת 2018. לאור החלטתך כאמור, במהלך חודש אוגוסט לשנת 2017 התקיימו לבקשת המגדלים מספר פגישות עומק בהן הציגו בפני השר מגדלים מובילים בענפי המועצה השונים (פירות, הדרים, זיתים וירקות) את השקפתם בדבר חשיבות המועצה. בנוסף, התקיימה פגישה נוספת עם נציגים שונים אשר מצדדים בהפסקת פעילות המועצה.

ביום 17.9.17, לאחר שיחה שהתקיימה במשרדך בנושא שבנדון, ולאחר שבחנת את התוספת לחוק מועצת הצמחים (ייצור ושיווק), התש"ל"ג- 1973 (להלן- החוק ו/או חוק מועצת הצמחים), ביקשת שנכין מתווה לצמצום הגידולים הכלולים בתוספת. לאור זאת, ביצענו בדיקה של נתוני הגידולים, הן מבחינת מספר מגדלים, הן מבחינת אחוזי גבייה והן מבחינת היקפי פעילות, ובהתאם גיבשנו מספר המלצות ליישום הנחייך לצמצום מספר הגידולים בתוספת.

1. **חלופה ראשונה - פעולה לפי סעיף 69 לחוק מועצת הצמחים**
חלופה זו מתאימה לפירוק כללי של המועצה מעילות של אי תפקוד המועצה ואי השגת היעדים לשמה הוקמה, ולפיכך מצאנו כי שחלופה זו אינה רלוונטית לנושא.
2. **חלופה שנייה - תיקון התוספת לפי סעיף 62 לחוק מועצת הצמחים**
לפי סעיף 62 לחוק שר החקלאות רשאי לעדכן התוספת וזאת "לאחר התייעצות במועצה ומתן הודעה מוקדמת לוועדת הכלכלה של הכנסת.
לאור בדיקתנו נראה כי, ניתן יהיה באמצעות סעיף 62 לחוק כאמור להחריג מתחולת התוספת מספר מינים בהתאם לתבחינים וקריטריונים ברורים, כפי שיפורטו בהמשך.
3. **חלופה שלישית - תיקון החוק וביטול החובה לגבייה של 0.2% עבור הוצאות המנהל**
באופן זה ניתן יהיה להחליט בהיבט המנהלי כי מינים שיבחרו לתקופת פיילוט לא יחויבו כלל בהיטלים ולא יקבלו שירות מהמועצה. כך, שנוכל להשיג את אותה תוצאה כמו בחלופה השנייה, ללא תיקון התוספת וללא חשיפה לחבות במע"מ. יחד עם זאת, חלופה זו מצריכה תיקון חקיקה שיכול שיהא בעייתי וארוך מבחינת לוחות הזמנים ביחס לחלופה השנייה שכאמור אינה מצריכה הליך חקיקה בכנסת, אלא התייעצות עם המועצה ומתן הודעה לוועדת הכלכלה בלבד.

לאור המפורט לעיל המלצתנו הינה לאמץ את חלופה 2

פרוט החלופה המוצעת (מספר 2)

כבר בשלב זה נבחר כי, הענף המשמעותי אליו התייחסנו בבחירת המינים לגריעה היה ענף הפירות, ענף שהחל במחאה כנגד המועצה, ענף שבו אחוז הנשיאה בנטל תשלום ההיטלים הוא הנמוך ביותר, ענף שחלק ממגדליו מצהירים כי פעילות המועצה אינה מועילה להם. לאור זאת, בחרנו להתמקד, כאמור בעיקר בענף הפירות בהמלצתנו לגריעת מינים מהתוספת, וזאת לפי הקריטריונים הבאים:

1. **ביטול מיני פירות וירקות בהם אין גידול בפועל-**

במסגרת המיפוי המחודש ובחינת המינים שבתוספת אל מול רשימות המגדלים שהתקבלו ממועצת הצמחים, ובהסתייעות במדריכי שה"מ, נמצאו מינים רבים שכבר אינם מגודלים היום. מינים אלו לא יצוינו בתוספת ולמעשה יגרעו ממנה ובכך הלכה למעשה יפשטו את הרשימה. כמו כן, מוצע לתקן את התוספת כך שימוזגו גידולים דומים לשם מאגד אחד, כגון- זני זיתים שונים, תבלינים שונים וכדומה.

מיני פירות שאין בהם גידול פעיל: ערמון, תמרילו, באבאקו, גמבוס, ספודילה, ספוטה שחורה, פרי היאק, דמדמנית, וואמפי, זבוטיקבה, חבושון (מדלר), חזרזר, לוקומה, מרולה, פאופאו, קניסטל, תפוז הקופים, בטנה, וגויאבה תות.

מיני ירקות שאין בהם גידול פעיל: אנדיבה, בורגו, בצל אשקלוני, בצל וולשי, גרגיר הגינה, סייגת, לופה, לופה מצולעת, צתרה תרבותית, קרמבה ולביסטיקום.

2. גידולי פירות בהם פעילים פחות מ 10 מגדלים -

מוצע לגרוע מהתוספת מינים בהם ישנם עד 10 מגדלים (כולל), וזאת בעיקר מהסיבה שמספר מגדלים נמוך יכול להתארגן בקלות יחסית ללא צורך במנגנון החוקי של המועצה. עוד נציין כי, קריטריון זה אינו מתאים לענף הירקות שבו מן הסתם, גם ישנם מינים עם מעט מגדלים, זאת מאחר שגידולי הירקות ברובם הינם גידולים חד-שנתיים המשתנים מידי שנה ואף מידי עונה, כך שאותם מגדלים יכולים לגדל מספר גידולים על אותו השטח במשך שנה אחת, ובשל כך קריטריון כאמור אינו מתאים לענף הירקות.

מיני הפירות בהם פעילים פחות מ 10 מגדלים הינם: מקדמיה, פיגואה פיטנגו, קרמבולה, אגוז המלך, תות עץ, אגס אסיאני, לונגאן, ספוטה לבנה, שיזף הודי, שיזף סיני ואוכמנייה.

3. גריעת מיני פירות בהתאם לאחוז הגביה-

לאור העובדה כי אי השקט במיני פירות ממשיך ולאור העובדה ששיעורי הגבייה ממשיכים אף הם להיות נמוכים, מוצע לגרוע מענף הפירות את הגידולים בהם שיעורי הגבייה נמוכים משיעור של שני שליש (66%) בממוצע רב שנתי (ר' לוח מס 1- רשימת הגידולים ונתוני הגבייה). יוער כי, במקביל נבחנה המשמעות של מינים אלו ביחס להיקף הדונמים ומספר המגדלים, ונמצא כי סך הדונמים הרלוונטיים לפרמטר זה מסתכמים בכתשעים אלף דונם (!!!).

המינים בענף הפירות העונים לקריטריון הנ"ל ויגרעו: אפרסק (נקטרינה), אגס, מישמש, שיזף יפני, רימון, צבר, שסק, חבוש וקרמבולה (עונה גם לקריטריון של מתחת 10 מגדלים).

4. מיותר לציין כי גריעת ענפים מהמועצה אינה מייצרת את חובם למועצה במידה וקיים, על כן מוצע בשנית להחיל את הסדר פריסת תשלומים, שהוצע בשנת 2014 והוסכם על ידי המועצה ועל ידי נציגי התאחדות האיכרים.

עד כאן המלצתנו בהתאם לבקשת המנכ"ל מיום ה-17/09/2017.

בנוסף, ועל מנת להבטיח את הצלחת המהלך הן בטווח הקצר והן בטווח הבינוני, אנו מצרפים שלוש המלצות נוספות, אשר חלקן כרוכות בביצוע תיקוני חקיקה, והכל כפי שמפורט דלהלן-

1. קידום תיקון 10 לחוק המועצה-

התיקון כאמור יאפשר התקנת תקנות ההיטלים אשר לא הותקנו מזה שנים רבות לאור לקונות במבנה החוק הקיים שהתעוררו לאחר חיקוקו. כך, התיקון יאפשר, בין היתר, את שינוי שיטת הגבייה מגבייה לפי דונם לגבייה לפי טון דבר שיפתור את בעיות הגבייה העיקריות בענף הפירות, ויתכן אף שיפחית באופן משמעותי את ההתנגדות של המגדלים לפעילות המועצה לאחר שבעיית הגבייה מבחינתם תהייה מינורית בהרבה. ביום 25.5.17 ניתנה הודעת מזכירות הממשלה ליו"ר הכנסת בדבר החלטת ועדת שרים לחקיקה על רצונה של הממשלה להחיל את דין הרציפות על הצעת החוק כאמור, ויש לקדם הצבעה בעניין במליאת הכנסת לצורך העברת האמור לוועדת הכלכלה.

2. **פעילות וולונטארית** - אנו מודיעים כי גריעת ענפים שבהם אחוז הגביה אינו עולה על 66% עלול לייצר פגיעה שאינה מידתית במגדלים המשלמים את ההיטלים על פי דין, על כן מוצע במקביל, לנסות לבחון את הצעת שר החקלאות המתייחסת לפעילות וולונטרית ולאפשר למגדלים שמינם נגרע ומעוניינים, ליהנות מפעילות שולחן מגדלים ויתר פעילויות המועצה באופן וולונטארי על-ידי תשלום דמי שירות מתאימים לפעילות שתיבחרנה על ידם. לצורך כך יש לבצע תיקון חקיקה שיאפשר פעילות וולונטרית כאמור, להלן הצעה ראשונית לתיקון: " המועצה תהיה רשאית להפעיל שולחן מגדלים למין שאינו מופיע בתוספת, לאחר אישור של לפחות 30% מסך המגדלים בענף, שבו הם מצהירים על רצונם להפעיל שולחן מגדלים, התשלום (דמי החבר) שישולם למועצה יבוצע אך ורק על ידי המגדלים המעוניינים בהפעלת שולחן, וסך דמי החבר יקבעו על ידי המגדלים עצמם." נציין כי מהלך כזה יכול להוות פיילוט אמתי, לאפשרות להפעיל שולחנות מגדלים באופן וולונטארי וניתן יהיה להרחיב את המינים במידה ונראה כי הדבר צלח .

3. **תיקון מבנה התוספת** - בחינת התוספת העלתה מספר תובנות כלליות שיש לטפל בהם על מנת להנגיש את התוספת באופן נוח יותר שיחסוך עדכונים בעתיד. לצורך כך בחרנו להמליץ ליישם את טיוטת התוספת שהוכנה בתיאום עם רשות ההגבלים העסקיים, במסגרת הטיפול בתיקון חוק ההגבלים, ובסופו של דבר לא הובאה לכדי יישום. המבנה כאמור מכיל חלוקה מסודרת לענפים ולמינים, כאשר בכל מין יתווסף טור של פירוט הסוגים הכלולים בו, לרבות הקבצה של מינים לשם פישוט והימנעות מחלוקי דעות. באופן זה, נוכל למשל להכליל את כל התבלינים בקבוצה אחת או את כל זני הזיתים שכיום מחולקים ורשומים בעבור כל מין בנפרד, ולהימנע ממצב שבו יכולים להיות זנים חדשים שאינם נכללים בתוספת או להפך- זנים שכבר אינם רלוונטיים (ר' פירוט בלוח 2).

בברכה

צביקה כהן

סמנכ"ל בכיר להשקעות ומימון

ד"ר אסף לוי
מנהל אגף גורמי יצור

העתק:

אורי יהודה אריאל הכהן, ח"כ ושר החקלאות ופיתוח הכפר.

אורי צק בר, יו"ר מועצת הצמחים.

לוחות :

לוח 1: רשימת מינים לפי שיעורי גבייה בענף הפירות

גבייה ממוצעת -2012	אחוזי גבייה ב 2016	אחוזי גבייה ב 2015	אחוזי גבייה ב 2014	אחוזי גבייה ב 2013	אחוזי גבייה ב 2012	מס' מגדלי	הערכת יבול בטונות	היקף שטחים ב-1 בדונם	פרי
94%	91%	94%	94%	95%	97%	750	100,000	70,000	אבוקדו
62%	51%	58%	60%	67%	72%	440	24,000	13,000	אגס
67%	48%	65%	70%	70%	75%	40	1,000	670	אנונה
77%	71%	73%	80%	80%	80%	300	27,000	11,700	אפרסמון
61%	50%	56%	57%	65%	71%	930	70,000	30,500	אפרסק
99%	99%	99%	99%	99%	99%	190	135,000	23,000	בבנות
68%	53%	60%	70%	72%	80%	90	2,400	1,050	גויבות
80%	69%	78%	80%	85%	86%	700	4,500	4,050	חבדבן
81%	77%	76%	75%	83%	91%	350	13,000	15,000	זיתים
49%	35%	50%	41%	56%	60%	55	380	190	חבשים
82%	73%	75%	85%	87%	87%	100	1,500	1,400	ליצי
84%	77%	81%	85%	87%	87%	350	38,000	17,000	מנגו
100%	100%	100%	100%	100%	100%	4	10	30	מקדמיה
52%	43%	51%	46%	56%	63%	350	7,000	6,000	משמש
80%	76%	80%	78%	81%	82%	560	65,000	21,800	עבים
75%	51%	51%	84%	88%	90%	13	110	110	פטל-אסנה
100%	100%	100%	100%	100%	100%	5	15	15	פיגיויה
73%	71%	54%	70%	80%	85%	16	450	270	פיטיה
81%	65%	65%	80%	92%	96%	30	1,500	1,000	פסיפלורה
89%	80%	93%	90%	90%	90%	20	440	145	פפיה
74%	72%	68%	77%	76%	74%	110	700	2,600	פקאן
26%	19%	22%	22%	30%	35%	40	3,500	3,000	צבר
89%	86%	90%	86%	88%	93%	50	3,500	1,600	קיווי
57%	24%	30%	74%	74%	67%	8	75	50	קרמבולה
60%	50%	60%	57%	60%	69%	480	47,000	19,000	רימון
47%	37%	44%	44%	50%	57%	420	24,000	13,500	שזיף יפני
80%	49%	87%	81%	95%	83%	8	200	190	שזף
60%	49%	61%	57%	61%	68%	130	3,000	2,200	שסק
95%	92%	97%	97%	94%	96%	180	5,000	36,000	שקד
70%	57%	65%	75%	73%	74%	90	2,800	1,350	תאנים
95%	92%	93%	94%	97%	97%	470	44,000	36,000	תמרים
77%	65%	76%	75%	78%	87%	1,200	110,000	25,000	תפוח

הצעה לנוסח התוספת בפורמט החדש.

		פירות
תפוח, אגס, אגס-אסיאני, חבוש, חבושון (מדלר), שיזף-יפני, אפרסק, נקטרינה, משמש, שקד, דובדבנים, גודגונים.	נשירים	
שקד	שקד	
רימון	רימון	
ענבי מאכל ויין	ענבים	
בננה	בננה	
זיתים למאכל ולשמן	זיתים	
תמר	תמר	
אבוקדו	אבוקדו	
מנגו	מנגו	
תאנה	תאנה	
שסק	שסק	
פתאיה, אנונה, גויאבה, גויאבה תותית, פיגואה, שעונית (פסיפלורה), וואמפי	פירות סובטרופיים נוספים	
אוכמנייה, פטל אוסנה, דמדמנית, חרזה, פטל, תות עץ	פירות יער	
פירות יער שאינם מפורטים במסגרת מין אחר	פירות יער אחרים	
אגוז-המלך, פקאן, בטנה, מקדמיה, ספונדיאס	אגוזים	
אגוזים שאינם מפורטים במסגרת מין אחר	אגוזים אחרים	
ליציי, אננס, פפיה, באבאקו, קרמבולה, ארגון, שיזף-הודי, שיזף-סיני, לונגאן, מרולה, ספודילה, ספוטה, קניסטל, פאופאו, זבוטיקבה, לוקומה, פיטנגו, פרי-היאק, תפוז-הקופים, תמרילו, גמבוס	פירות טרופיים ואקזוטיים	
אפרסמון	אפרסמון	
אקטינידיה (קיווי), צבר-תרבותי, ערמוך, ופירות אחרים שאינם מפורטים במסגרת מין אחר	פירות נוספים	

פירוט	מין	סוג תוצרת חקלאית
אפונה, שעועית, לוביה, פול, לימה	קטניות	ירקות ופרי הדר
קטניות שאינן מפורטות במסגרת מין אחר	קטניות אחרות	
פטרוזיליה, גד השדה (כוסברה), שומר, לוף, מנטה, אורגנו, אזוב מצוי (זעתר), אזובית פשוטה, לימונית ריחנית, לענה דרקונית (סרגון), לענה שיחנית (שיבה), מיורם, מליסה רפואית, רוזמרין רפואי, קורנית, שמיר, פפריקה, מרווה, נענה, ער אציל (דפנה), ריחן באזיל מתוק, רוקט (בן חרדל), בורגו, זנגוויל, סייגית, עולש, צתרה-תרבותית	גידולי תבלין, רפואה ובושם אחרים	ירקות עלים
גידולי תבלין, רפואה ובושם שאינם מפורטים במסגרת מין אחר	ירקות עלים אחרים	
אנדיביה (עולש עלים), תרד, מנגולד, חסה, כרפס (סלרי), בצל ירוק, קנרס הגבעול (קרדון), כנר (קנרס, ארטישוק), אספרגוס, חומעה, עירית, ריבס, חמציץ, חרדל עלים (כרוב סמרני), גרגיר-הגלנה, גרגיר הנחלים, לביסטיקוס, מלוחית, קרמבה	ירקות עלים שאינם מפורטים במסגרת מין אחר	ירקות שורש
ירקות שורש שאינם מפורטים במסגרת מין אחר	ירקות שורש אחרים	
בצל יבש, תפוח אדמה, גזר, בטטה, סלק, שום, לפת, צנון, צנונית, ארטישוק ירושלמי, גזר לבן (פסטינק)	ירקות שורש שאינם מפורטים במסגרת מין אחר	ירקות מקשה סולניים
ירקות שורש שאינם מפורטים במסגרת מין אחר	ירקות מקשה אחרים	
אבטיח, מלון	חציל, פלפל, גמבה, פפיו, שלפח	מצליבים
סולניים אחרים לשיווק שאינם מפורטים במסגרת מין אחר	ברוקולי, קולורבי, חזרת, כרוב (לסוגיו), כרובית, כרוב סיני, מצליבים אחרים לשיווק שאינם מפורטים במסגרת מין אחר	
מלפפון, קישוא דלעת, לופה, לופה מצולעת	דלועיים אחרים	תות שדה פטריות
דלועיים אחרים שאינם מפורטים במסגרת מין אחר	תות שדה פטריות מתורבתות	
תות שדה	ירקות אחרים	ירקות לתעשייה – עגבניה
פטריות מתורבתות	במיה, חמנית פקעות, תירס קלחים וירקות אחרים שאינם מפורטים במסגרת מין אחר	
עגבניה, מלפפון, תירס, אפונה, שעועית	ירקות לתעשייה	ירקות תעשייה נוספים
ירקות אחרים המשווקים לתעשייה בלבד ואינם מפורטים במסגרת מין אחר	פירות הדר	
תפוזים, אשכוליות, קליפים, לימונים, אתרוגים	הדרים אחרים	
כל פרי ממשפחת ההדר שלא פורט		